

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba - Puerto Rico, y Extranjer, 5

QUADROS POPULARS

(Inst. RUS, colabrador artístich de LA ESQUELLA.)

Lo mercat de palmóns.

CRONICA

CARTA OBERTA AL BATLLE

Permétim ans de tot que 'l feliciti, simpátich Doctor, pel discurs que va pronunciar divendres de la senmana passada, al pendre possessió de l' Arcaldía. La Pubilla está mala, mes mala de lo que molts se figuren: té no una sola enfermetat franca y clara, si no una verdadera complicació, ó siga tota una serie de dolencias crónicas é inveteradas, encare que no mortals de necessitat, lo suficientment molestas pera no deixarla medrar, fentli passar además horas molt tristas. Y aixó es degut en part principal á la falta de tacto y de civisme dels que, de algúns anys ensá, han tingut al seu cárrech el cuidado de assistirla.

Vosté mateix, apreciablessim Doctor, va confessarho, ab un rasgo de llealtat y de franquesa que l' honra moltíssim, quan, recordant que dos vegadas distintas havia sigut regidor, va dir alló del poeta: «*Todos en él pusimos nuestras manos.*»

Gran cosa es reconeixer els errors y las debilitats pretéritas, quan al ferho aixís s' alimenta un ferm propósit de reparació y esmena. Si dos vegadas va ser regidor—y regidor no gayre diferent dels altres—aquesta vegada ocupa un lloch mes elevat y desde 'l qual á lo menos poden tenirse iniciatives. Per lo tant diguéim alló tan sapigut: «A la tercera, va la vensuda.»

Y la tercera, realment, ha de ser la decisiva.

Perque si la primera vegada signé investit ab lo cárrech d' edil per obra y gracia del sufragi manejat pels fusionistas; y la vegada segona varen portarlo al Saló de Cent, de R. O. 'ls conservadors que per las sevas conveniencias de banderia, necessitavan tenir un Ajuntament séu, avuy á lo menos pot blasonar de que ha vingut á ocupar l' Arcaldía, enterament deslligat de tota mena de compromisos polítichs; no com á partidari de res, ni de ningú, sino com á ciudatá barceloní, que sent per la ciutat un gran carinyo, y que 's proposa donar á las clases neutras, apáticas y panxistas, un bon exemple de desinterés y esperit de sacrifici.

Presentantse ab aquest carácter—y fent una mica 'ls ulls grossos respecte al origen del séu nomenament, que tindria major autoritat si emanés directament del vot del poble—ni hi haurá ningú que no li digui:

—Benvingut siga, D. Bartomeu, á l' arcaldía de Barcelona; benvingut siga, Sr. Doctor, al lit de la malalta

Moltas de las cosas que poden ferse per intentar la séva millora, va indicarlhas ab notable acert en lo seu discurs del divendres, no desmentint la bona fama del séu ull clínich tan justament celebrat.

Al séu diagnóstich clar y precís, no crech pugá oposarhi ningú la mes mínima objecció.

Pero, ay! Doctor Robert: vosté ho sab: no n' hi ha prou ab el diagnóstich, ni ab indicar un bon tractament. Que 'n treurém de que vosté recepti, si á la farmacia donan las medicinas adulteradas. Que 'n treurém de que vosté prescribeixi que á la malalta se la subjecti á un régimen de sólida reconstitució, si 'ls encarregats de nudrirla se li xarrupan el caldo.

Vosté, Doctor Robert, sens dupte per no ofendre als regidors presents ni als passats, va atribuir al régimen avuy establert, inconvenients y vicis que las més de las vegadas son imputables als homes millor que á las lleys. Casi may las lleys fan dolents

als homes; mes aviat son els homes poch escrupulosos els que las perverteixen en profit propi. Dónguils á n' aquests fulanos las millors lleys del mon, y tocará sempre 'ls mateixos resultats. ¡Es tan fácil á tota lley trobarli desseguida 'l desllorigador y burlarla y escarnirla impunement!...

Aquí te, Doctor Robert, la lley del sufragi, base de la constitució de tots els poders públichs, ¿n' ha vista un' altra de mes maltractada y ab major cinisme? Gracias á las infamias y als sarcasmes dels que s' han apropiat la confecció de las llistas electorals, y dels que monopolisan els colegis en días d' elecció, todas las personas que s' estiman fugen de las urnas, com de la peste.

Si alguna vegada algú predica la necessitat imperiosa de que cada ciudatá compleixi una funció que mes que un dret es un deber polítich, la inmensa majoría dels electors, responen:—¿Qué 'n treurém de anar á votar, si també 'ns estafarán?

Y de aquí dimana tot: la immoralitat, el desgabell, 'l despilfarro, l' esperit de banderia, 'l patrimoni comunal convertit en botí pera premiar los serveys dels taruguistas sense escúpuls, que son els que obtenen la majoría de cárrechs y prebendas. ¿Qué tal ho han de fer anar com empleats del municipi 'ls que no poden ostentar altre mérit pel cárrech que disfrutan, que sas hassanyas electoreras!....

Vosté, respectablessim Doctor, va anunciar entre molts altres propósits bons, el de sanear la ciutat de Barcelona. Aquí té, donchs, un foc mil vegadas mes perillós que tota la pestilencia que 's puga dependre de las clavegueras. Comensi per aquí, que per aquí ha de principiari necessariament un régimen de bona administració.

Si al visitar á la Pubilla, la descotxa una mica, veurá desseguida quina bravada 's desprén del seu lit. ¡Cóm no ha d' estar malalta la pobreta si la fan jaure envolta en uns llensols tan bruts!.... ¿No ho ha reparat encare, Doctor Robert?

Molt voldria equivocarme; pero jo crech qu' en aquest punt, no será tot lo enérgich qu' exigeixen las circunstancias y 'l bé de Barcelona. M' ho dona á creure aixís el seu discurs mateix, en lo qual no hi he sapigut trobar la mes petita alusió á la immoralitat electoral que tot ho corromp, y qu' es en certa manera la causa eficient de tots els mals de la Pubilla.

Vosté dirá y repetirá sens dupte:—Jo no soch polítich—y dihent y repetint aixó 's quedará, sens dupte, molt tranquil, cregut que ha dit y repetit una gran cosa.

Pero aném á pams, Doctor Robert. Hi ha molts maneres de no ser polítich, y vosté no pot pas triar la pitjor de totes, si es cert que ha acceptat la vara de arcalde guiat sols del noble desitj de treballar pel bé de Barcelona. La pitjor manera de no fer política que podria triar sería la de apartarse calculadament, mentres els de sempre fessin á mansalva lo que han vingut fent fins ara, en materias electorals. Llavors semblaria que vosté, tan lleal y tan noble, 's resignava al trist y poch airós paper de guardarlos las espatllas. Pera arribar á un resultat aixís, no valdria la pena de que hagués deixat els seus malalts, per assistir á Barcelona ab preferencia, ja que no fora pas vosté 'l metje cridat á salvarla.

¿Me vol permetre, Doctor Robert, que 'm propassi á indicarli lo que faria jo si 'm trobava en lo seu cas? Vaig á dirli en pocas paraulas: prenguin nota.

Primer: ordenaria una revisió rápida y escrupulosa de las llistas electorals, que son segons noticias

un pudrimener. Y faria la separació deguda entre 'ls electors verídaders y 'ls falsos, resolt á evitar que ningú votés en nom dels últims.

Segon: Tant per empendre aquest treball de selecció com per utilitzar-lo 'l dia de las eleccions obriria una recluta de voluntaris de la moralitat electoral, ab los quals constituiria 'l major número possible de interventors y de comissions qu' en cada colégi vetllarian per la pura y lliure emissió del sufragi.

Tercer: Prohibiria en absolut que cap dependent del municipi formés part de cap mesa, á qual efecte durant las horas d' elecció 'ls obligaria á assistir á sos puestos, com si sigués dia de feyna, baix perdua d' empleo 'l que faltés. Unicament de un á un els permeteria que anessin á emetre 'l seu vot en son respectiu colégi, donantlos el temps estrictamente necessari pera cumplir aquesta funció.

Quart y últim: Tota transgressió de la ley, la entregaria sense contemplacions al coneixement dels tribunals de Justicia.

Tal es, Dr. Robert, lo que jo faria de moment si

'm trobava al seu puesto, contant ab que practicantho seriament, com correspon á tot home formal y honrat, un sens fi de personas de bé acceptarian ab entussiasme 'l títul de voluntaris de la moralitat electoral, y no pera fer triuntar á tal ó qual persona com fins ara, sino pera regenerar la práctica del sufragi, cosa que tant se necessita.

Llavors tindriam dignes representants de la població tant á las Corts com al Municipi, y ab lo seu concurs, podria vosté, estimat Doctor, portar á bon terme, sense entrebanchs, aquell programa plé de bonas promesas, que va exposar divendres al Saló de Cent, al pendre possessió del càrrech.

Y ara, Doctor Robert, permeti que termini, manifestantli que si no ha de fer aixó ó alguna altra cosa pel mateix istil, pero que conduheixi á un resultat idéntich millor será que renuncihi á tota ilusió respecte á la sort de Barcelona y á la gloria de millorarla. Qui no tinga valor per atacar de dret l' infecció de la immoralitat electoral, caldrá que 's resigni á ser víctima de aqueixa infecció mateixa.

No ho olvidi, estimadíssim Doctor, y conti ab que no aparta 'ls ulls dels seus actes com á metje-arcalde, aquest periodista tafaner, que té 'l gust de suscriure's, atent servidor seu:

q. b. s. m.

P. DEL O.

LA PRIMERA VISITA DEL METJE

-¿Qué li sembla que tinch?
-Una desadministracionitis aguda, que no sè pas si 'n sortirém.

¡VAYA UN OBSEQUI!

Un ram de flors preciós á una Pepeta li vareig enviar per lo seu sant, y á dintre vaig posarhi una carteta pintantli ab vius colors l' amor mes [gran.

Ella va rebre 'l ram tota cofoya, y á pesar de que 'l dia va passar besant amorosida aquella toya la carteta no hi va saber trobar.

Al endemá aquell ram pansit anava á mans d' un escombriayre, que indiscret al trobá' aquella carta murmurava:

-¿Qué'n deu ser d' animal el que aixó [ha fet!

J. STARAMSA.

L' ART AL CARRER

Després dirán que las autoritats no 's cuydan de nosaltres y que Barcelona es un poble gran del Africa europea, ab els seus cacichs, los seus lleons, las sevas palmeras y 'ls seus arenals (vulgo plassa de Catalunya.)

Cert que tot aixó ho tenim, y ho paguem bastant car, segons consta en pressupostos que cada any se saldan ab déficit; pero apart d' aquestas petitas pigas (lunares en castellá) ¿quí será que s' atreveixi á negar que la ciutat dels condes es l' Atenas d' Espanya, y que aquí l' art, la bellesa, l' ornamentació han arribat á una altura digna de parangonarse ab la del gigante bejarano ó ab la de la torre Eiffel, qu' es

una de las cosas mes altas que avuy día s' usan?
 Si hi ha algú que ho dupta, tingui la bondat de
 passar per la plassa de Santa Ana, y al arribar al
 cap de vall, en el lloch ahont comensan lo carrer
 dels Archs y 'l de la Cucurulla, dignis fixar la mi-
 rada en las parets de la font mes ó menos monu-
 mental que en aquell punt hi ha instalada.

Fins ara, la tal font no oferia res de particular.

Tres parets llisas, ab l' escut de Barcelona de re-
 lleu en la del mitj; un abeurador pels vehins ca-
 balls, ó pels caballs dels vehins, si 'ls sembla mes
 propi; quatre herbotas en la part superior els anys
 de bona cullita, y parin vostés de contar.

Mes de quatre vegadas, mirantme aquella font,
 m' havia dit á mí mateix ab certa racansa:

DIUMENJE DE RAMS

—¿Per benehir ó pél estofat?

Parada de palmas.
 (insts. RUS, colaborador artístich de LA ESQUELLA.)

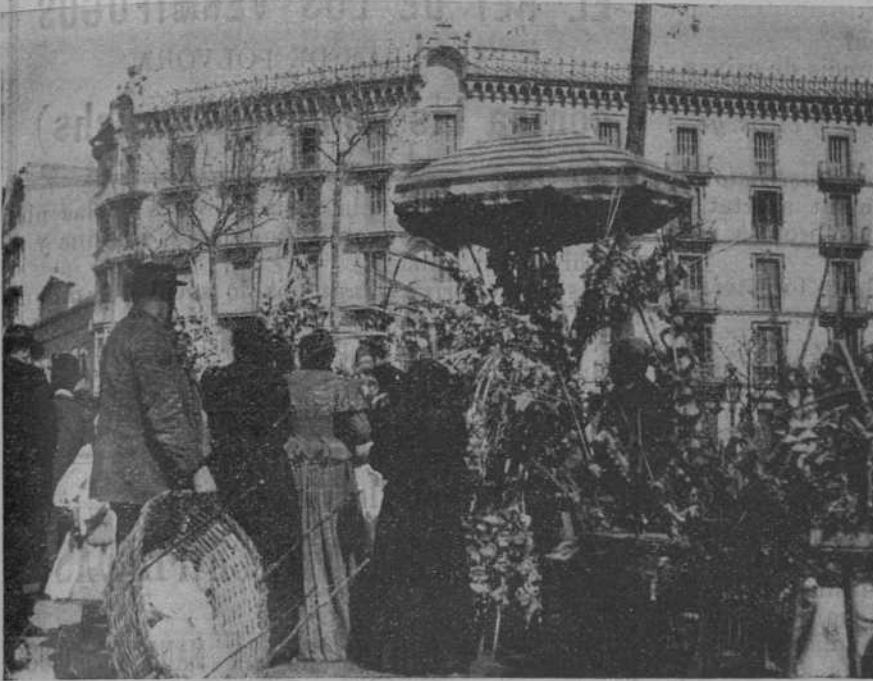
—No sé, 'm sembla.... 'm sembla que aquí hi falta alguna cosa. Aquestes parets, aquests plafons despullats, aquests pans de pedra picada están demanant algo, un complement, un toch felís que 'ls *acabi*, en el sentit artístich. —
 ¿Qu' era lo que hi faltava?... ¿Una estatua eqüestre á dalt? ¿Un rengle de globos de gas á la corni-

sa? ¿Unas quantas banderas discretament combinadas ab las aixetas?

Jo no sabia dirho. Pensava, rumiava, 'm trastornava 'l magí, pero 'ls meus esforços eran inútils. De las mevas reflexions no 'n treya sino un convenciment cada día mes ferm:—Aquí hi falta alguna cosa.

¿Qué 'n tenia de rahó, mal m' está 'l dirho!

—AVANTS DE LA FESTA

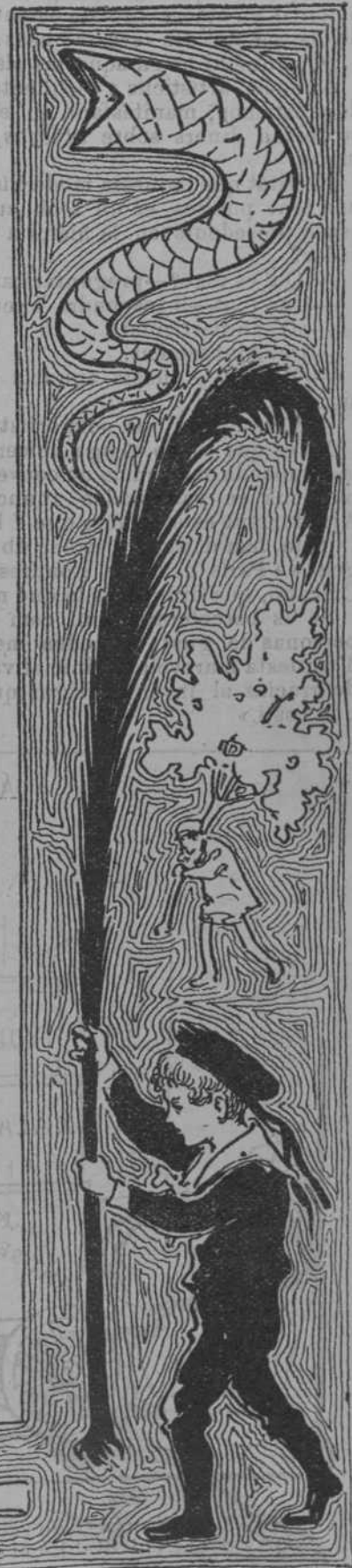

—¿Quánt, l'últim?

L' hora de la venda.

(Insts. RUS, colaborador artístich de LA ESQUELLA.)

Olve

L'altre dia passo per davant de la font, y ¡ay! ¡quín pes vaig tréurem de sobre!

—¡Angela!—vaig exclamar sense poguer contenir-me:—¡aixó es aixó! ¡Vet'aquí lo que á mí sempre m' havia semblat que hi faltava!

¿No ho han vist? Déixins'hi caure qualsevol diumenje passejant: es una cosa preciosíssima.

Las tres grans parets que tancan lo dipòsit de la font han desaparecut, y cubrint las vergonyas de la despullada pedra, unas grans planxas de ferro pintadas ab colors virolats ostentan als ulls atónits del espectador sas severas lineas.

¿Que qué hi ha en aquestas planxas?

Anuncis, artístichs y eloqüents anuncis de caixas de préstamos, manifestant qu' en tal y qual lloch se deixan diners sobre *alhajas, ropas y otros géneros*.

¿Veritat que aquesta moderníssima *ilustració* d' una font pública, es un toch sumament acertat y sense precedents en la historia de las bromas pesadas?

—¿Qu' es aixó?—preguntará ara algun foraster.

—Una font—li responderá 'l seu *cicerone*.

—¿D' un particular?

—Del Ajuntament.

—¡Y pues! Aquestos anuncis de préstamos ¿qué significan?

—Significan... una nota artística municipal.—

No es que jo ho sábiga de cert, pero sospito que la estupenda ocurrencia de convertir los monumentos públichs en cantonadas anunciadoras, lo nostre Ajuntament es el primer que l' ha concebuda.

¿Qué han d' anar á atinar ab aquestas cosas la gent de París ni la de Londres, ni siquiera la de Chicago, que diu qu' es la que mes atina en tot!

Si 'ls barceloníns son, com alguns asseguran, personas de gust, no poden menos que felicitar-se d' aquesta maravillosa iniciativa y tributar un vot de gracias al inventor, sigui qui sigui y «costi lo que costi.»

Pero ja que hi som, no retrocedím. Una vegada descubert el *filón* ¿qué mes natural qu' explotarlo y tréuren tot el partit possible?

L' empastifada d' anuncis de la font de la Cucurulla es un ensaig afortunat, susceptible d' adquirir un gran desarrollo.

La segona proba la farà ab la columna del monument á Colón. Tota pintada de blanch, ab unas lletres vermelhas que diguessin:

EL REY DE LOS VERMÍFUGOS
PASTILLAS DE PÓLVORA
contra las lombrices (cuchs)

¡Quín efecte mes aplastant, sobre tot en las nits de festas populars, quan la columna s' ilumina y al peu hi toca la música!

Després cubriría d' anuncis lo sócul del monument de 'n Prim, lo de 'n Güell y 'l de 'n López.

N' ompliría totas las parets de ca la Ciutat, sense excluhir la fatxada gòtica.

Y un cop posat, acabaría per enganxarne á l' esquena dels senyors regidors.

! A cualquier precio !

CORPORACIONES CHIFLADAS

Y

CONCEJALES DEJADOS DE LA MANO DE DIOS

Darán razón: Plaza de S. Jaime, n.º 1

La qüestió es propagar l' art y divertir á la gent...

Á LA PORTA DE LA CASA GRAN

—Tot aixó, Xanxas, son remeys per la Pubilla.

—¡Ay pobre chicota! En el estat en que se troba, me parece que ya se los pueden posar al clatell.

y demostrar al mon, que aquí, en materia de desbarrar, no hi ha ningú que 'ns passi la ma per la cara.

A. MARCH.

DESITJ, GUST Y DISGUST

—¿Com es Geroni—qu' estás tant trist?
—Tinch una pena—dintre del pit,
que fins no 'm deixa—dormí á las nits;
perque desitjo—poguer tenir
un rich rellojje,—un barret fi,
y una xicota—d' hermós perfil.

—¡Jo 't fich, Geroni!—¡Quín cap més viu!
¡May tant alegre—t' havia vist!
—Ja no tinch penas—ni tinch fatichs;
tinch un rellojje—molt bo y molt rich,
un barret porto—d' aquells més fins
y una xicota—preciosa tinch.
¡Ja res no 'm falta!—¡Ja soch felis!

—¿Altra vegada—te veig pansit?
¿Lo que volias—no tens, per fi?
—Quan la promesa—deixava á nit
lo bon rellojje y 'l barret rich
prest me robava—un lladre vil,
y la xicota....—¡me caso ab mí!
perque rellojje—ni barret tinch
ique nc m' estima—ben clar m' ha dit!
—Aixó vol dirte,—Geroni, amich,
que no 's pot tindre—may cap desitj.

FRANCISCO LLENAS.

LO LLIBRE

DE LAS

CENT VERITATS

La nova obreta que acaba de publicar lo popular C. Gumá, per dirho ja desde un principi, *costa* lo mateix que totes las sévas, pero es segurament la que *val* més.

Cent veritats porta per títul, y cent n' hi ha en efecte en el llibre; pero ¡quínas *veritats* y ab quánt salero expressadas! Algunas son grossas com el puny, altrás pican com un pessich de pobre; n' hi ha que dibuixan en els llabis un lleuger somris, n' hi ha que obligan á llenzar una rialla estrepitosa y totas, totas fan pensar.

C. Gumá no ha escrit lo séu nou llibre ab tinta; nó, la tinta ordinaria no marca aquellas ideas, ni estampa aquellas frasses que brillan com llampechs: alló está escrit ab esperit de cervell, condensat, destilat y reduhit á la quinta essencia.

Curta com es la obra, per llegirla 's necessitan horas enteras. ¡Cóm nó, si hi ha *veritats* que 's llegeixen una y un' altra vegada, á la manera d' aquets cuadros sorprendents que 's contemplan y dels quals la vista no se 'n sap apartar!

El lector saboreja admirat aquell devassall d' ideas novas, originalíssimas, y al final de cada una d' ellas involuntariament va repetint com un eco del pensament del autor:—¡Es veritat, es veritat, es veritat!

No es possible dir més cosas ab menos paraulas.

Lo llibre de las cent veritats pot compararse á un plat sustansiós en que tot es tall: l' ós allí no s' hi coneix.

Véjinne unas mostas y judiquin vostés mateixos.

«No cometis la torpessa,
¡oh festejadó imprudent!
d' estarte continuament
al costat de la promesa.
Que aquest consell salvador
en lo teu cervell s' encasti:
«No hi ha res al món que 's gasti
tan depressa com l' amor.»
Si ara us ho dihéu tot já,
si avuy ja tot ho esbravéu,
pel día que us casaréu
¿qué dimontri us quedará?»

Un' altra:

«L' art de viure está comprés
com qui diu en un sol mot:
*usá ab descreció de tot,
no abusar jamay de res.*
Fins hi ha veneno qu' es sá
pres en cantitats petitas,
fins ab lo sá 't precipitas
si n' arribas á abusá.»

Observin de quin modo pinta en Gumá la moralitat de la gent.... civilisada:

«¡Oh corrupció mahometana!
¿Troban decent, caballers,
tenir sis, vuyt, las mullers
que á un hom li dongui la gana?
En las naciones ben regidas
hont el bon sentit s' imposa,
l' home no més té una esposa....
y deu ó dotze queridas.»

Parla de la vida, y.... vejín si se 'n pot fer un resúm més just y més acabat:

«¿Qu' es la vida? Casi res.
Sortint de la obscuritat,
naixém y ¡zás! d' un plegat
ens trobém un llum encés.
Gracias á aquella claró,
veyém que som á la terra
y rodém de dreta á esquerra
sense nort ni direcció.
Vé la mort; ab sas mans toscas
esgrimeix l' eyna fatal,
bufa 'l llum y.... punt final;
¡altra vegada á las foscas!»

¿Y de la justicia? Escoltin lo que 'n diu:

«¿Ets pobre, y no tens ningú,
y pledejas, y al final
l' inflexible tribunal
t' ha donat la rahó á tú?...
Ja cal que á la Providencia
li estiguis ben agrahit,
perque, noy, aixó que has dit
no passa ab gayre frequencia.»

Llegeixin are aquesta altra *veritat*:

«¿Portas, suposém, deu duros,
la butxaca se t' esguerra
y 't cauben tots deu en terra?
Preparat á passá apuros.
Ja pots buscar, já, aixó ray:
fentho anar tot enrenou,
podrá ser que 'n trobis nou,
pero ¿trobarne onze? ¡May!»

¿Y aquesta deliciosa miniatura? Es una filigrana:

«¡Mira quína xicota mes divina!
Blanca, espléndida, 'l cos ben tornejat,
peu petit, cabell com seda fina....
¿T' agrada molt, vritat?
Seguimla, donchs. ¿Has vist? Gira la cara
la marxa de sos passos va minvant,
fa una senya ab els ulls.... ¿No es vritat qu' ara
ja no t' agrada tant?»

—¡Obriu, obriu!
¡Obriu que volém entrar!
que vull que 'm beneheixin
la creu que 'm van donar.

DIADAS ALEGRES

La festa dels rams

(Inst. RUS, col·laborador artístich de LA ESQUELLA.)

Y no seguim copiant, perque posats á ferho copiaríam totes las cent *veritats* que conté 'l volúm.

En uns temps en que tant s'abusa de la falsificació y del llautó daurat, es una verdadera ditxa topar ab una producció d'or de lley sense trafica de cap mena.

Lo llibre de las cent veritats ho es, y perque ho es será llegit, y á més de llegit, meditat.

Creyém no equivocarnos al asegurar que la última obreta de 'n Gumá no es de las que passen: es de las que quedan.

Quan la llegeixin, serán del nostre parer.

J. P.

LICEO

L'aparició del mestre Colonne en lo Gran Teatro, quedarà perpetuada com un d'aquells recorts que no hem de olvidar may més els que varem tenir la ditxa de aplaudir-lo. Aquest director no es una *columna* com resa 'l seu apellido: es tot un temple, y un temple grech de una puresa de líneas irreprotxable. ¡Vaya una manera més brillant de conduhir l'orquestra! No poden donarse ni major seguretat ni més ajust, ni un arranch y una claretat superiors á las que desplega 'l gran director al interpretar las pessas del programa. ¡Y pensar que tot aquell primor era una senzilla improvisació! Ab dos días d'ensaig va tenirne prou, pera fascinar als músichs y emportarse 'ls en al vol de la seva batuta maravellosa. ¡Y cuidado, que la célebre *Sinfonia fantástica de Berlioz*, está tan erissada de dificultats qu' es un verdader trencacolls. Donchs com si hagués sigut la composició més senzilla del món. A lo menos va ser entesa pel públich en massa, sense perdre'n ni una nota. Y l' éxit va anar en *crescendo* en cada una de las cinch parts de que 's compón, fins á adquirir al final las proporcions de una ovació delirant.

Lo mateix felis resultat van tenir las demás pessas dels dos programas. Perque 'l mestre Colonne va limitarse á donar no més que dos concerts, y encare 'l según en calitat de extraordinari.

Aixó sí qu' es posarnos la mel als llabis. Pero l' admirat director—n' estém segurs—tornará á visitarnos; de altra manera haurém de confessar que Barcelona careix d'empressaris ben avinguts ab els seus interessos. Allá hont se presentí 'l gran mestre del Teatro del Chatelet de París, triunfo segur y diners al cove.

De la direcció del concert del diumenje se 'n encarregá un paisá nostre, jove encare, pero de mérit verdader y á qui creyém cridat á fer una brillant carrera. Pera la major part dels espectadors sigué una agradable sorpresa l'aparició del mestre Antón Rivera, puig posseheix realment grans qualitats per empunyar la batuta.

Totas las pessas del programa sigueren aplaudidas, y aixó que n' hi figuravan algunas de verdader compromís. En la interpretació de la *Sinfonia fantástica de Berlioz* va saber conservar el calor que ab sa direcció magistral havia produhit el gran Colonne.

¿No basta aquest sol detall pera omplir de legítima satisfacció á un jove que comensa baix uns auspícis tan admirables? Per la nostra part saludém en lo jove Rivera, tan será, tan intel·ligent, tant ben penetrat del seu art, á una utura gloria de Catalunya.

NOVEDATS

La companyia italiana

No extranyin que no 'n deixém perdre ni una sola funció: ns semblaria, si ho feyam, que llensavam al aire grapat d'or en pols.

Or y or de lley es lo treball artístich de aquesta notable companyia, tan homogénea, con admirablement dirigida y que conta de més á més ab una eminencia de la talla de la

ja famosa Mariani, l'actriu tal volta mes flexible, mes verista, mes dona, en fi, que ha trepitjat may las taulas de un teatro.

En lo drama de Dumas *Dionisia* tant ella, com en Paladini van subjugar materialment al públich, convertint en una realitat palpitant aquella fábula De nou ens veyém obligats á dir que alló no es interpretar, sino viure realment un' obra.

Pero lo notable, tant en lo referent á l'obra com á l'execució, sigué 'l drama italiá original de Antona Traversi titulat *Le Rozeno*. Es una obra valenta, viril, realista en la qual l'autor presenta un cas pres de la vida real, ab una gran simplicitat de medis y ab una emoció que 's desprén naturalment de l'acció mateixa y de la vida intensa de tots els personatjes.

No falta entre 'l públich qui poch acostumat á la carencia absoluta de convencionalismes, se tira enrera al presenciar la cruesa de un vici tan repugnant com es la prostitució realisada per una mare que ven á la seva filla.—Aixó no hauria de presentarse sobre l'escenari—diuhen aquests. Y no obstant, creyém nosaltres, qu' en aquests temps de moixigateria y farisaisme, res convé tant com l'espectacle del vici, sense atenuants de cap mena. ¿Es veritat que repugna? Donchs s'ha de confessar que l'autor realisa plenament l'objecte moralisador que 's proposava.

Pero té ademés lo drama italiá superiors qualitats artísticas: l'acció es interessantíssima y 'ls personatjes, del primer al últim, apareixen mes que pintats, esculpts, plens de relleu, y exhalant un poderós escalf de vida. Cap, empero com el de la protagonista. ¡Quina compassió no desperta aquella noya desgraciada, filla de pare desconegut, venuda á un ricatxo per la seva mare, fastigujada de veure's convertida en vil mercancia de la luxuria, incapás de redimirse per medi del treball, perque avuy las pobras donas qu' emplean deu horas diarias cusint, se creman els ulls y no guanyan mes que setanta ó vuitanta céntims cada día; y desilusionada al fi, quan, sentintse mare, arriba á figurarse que l'amor li portará la ditxa y la rehabilitació!

Tot inútil. Ha nascut marcada ab el ferro de la infamia, y quan, al veure's perduda per sempre, se scicida, precipitantse desde 'l balcó á las ayguas del canal de Venecia, una impresió esglayadora sembla exhalar-se, com si digués:—Societat: contempla la teva obra.

Lo drama de 'n Traversi obtingué un desempenyo, com millor no pot concebirse, per part de tots els actors, inclús en los papers mes insignificants. ¡Quin quadro de vida mes acabat y mes ben fós, dintre del ambient especial qu' envolta l'obra tota entera! Pero sobre tot ¡quin treball el de la Mariani! ¡Quina compenetració mes perfecta ab la ánima y la figurade la protagonista!... En son conjunt no 's pot demanar mes; en la varietat armoniosa dels detalls mes no 's pot exigir.

Un la veu cada dia y 's pregunta: ¿De ahont se treu el talent aquesta dona?

Per variar, alcansava dilluns un nou éxit, presentantnos l'aixerida Susana de la bonica comedia de Paileron *Il mondo della noia*. Sigué durant la primera part de l'obra un pomell de gracias y travessuras infantils; en lo ressentiment produhit per la passió del zelos, hi estigué deliciosa; en l'esclat del amor per l'home jove que li havia fet de tutor, tingué notas delicadas de un pudor, que no brotava sols de sas paraulas, sino que ademés se transparentava en lo rubor que cubria 'l seu semblant: rubor de veras, fisiològich, produhit vajan á saber com, que aquest es un dels secrets de l'admirable artista.

Y ara m'adono que 'm falta l'espai pera descriure la solemne funció del seu benefici, pera 'l qual triá 'l melodrama *La Tosca* de 'n Sardou, no tement afrontar el recort de la Sarah Bernhardt.

Com es cosa que s'ho val, tindré que deixarho per la senmana próxima, no empero sense consignar que 'l teatro estava plé á vessar, y que la ovació que rebé la gran artista es de aquellas que se 'n veuhen pocas.

LIRICH

Dilluns doná 'l *Orfeo catalá* un interessantíssim concert de música coral religiosa, del sigle XVI baix un programa escullidíssim, compost de una introducció y tres parts: aquella comprenia excludissimament cant plá ó gregoriá; la primera part música sacra flamenca, francesa é italiana de J. des Pres, R. de Lassus y Allegri, respectivament; la segona part, música excludissimament de Palestrina, y la tercera y última, música sacra espanyola de Morales y Victoria.

LOS AMOS DEL TINGLADO

—Diguin lo que vulguin, las grans *palmas* son las nostras.

Totas las pessas del programa sigueren interpretadas de una manera magistral, produhint en lo públich una emoció fondíssima. 'L mestre Millet acreditá una vegada mes lo seu geni, que geni 's necessita pera dominar ab tanta perfecció la música polifónica y donar unitat perfecta á una massa de 180 orfeonistas. Tant ell, com sos dignes comprofessors, la Sra. Wherle y 'ls Srs. Comella y Salvat reberen per part del públich, verdaderament encisat, las mes calurosas mostrás d' entussiasme.

N. N. N.

CONSELLS D' AMICH

Al que ho es meu, Francisco Fages.

Dius amich, que 'ls teus afanys,
son viure forsa mils anys.

Donchs si 'm creus ho lograrás;
puig te juro que viurás,
si fuges de tots los danys,
fins... que 't moris. ¡Ja ho veurás!

I

Al hivern, perque fa fret
y al istiu, per la caló,
no 't llevis may demati
si vols estar sempre bó.

II

Si no més tens un sol ciri
y ab un tens poca claror,
fes una cosa: partéixel...
y llavors, ne tindrás dos.

III

Quan plou, no vagis á peu
pe'l carrer si m' has de creure;
mes val que lloguis un cotxe,
y 'l lloguer quedis á deure

IV

Si t' agrada aná al teatro
per que hi tens molta afició,
y disposas de poch centims
per poguer veure funció,
demanas al empresari
si li falta apuntadó
y á més de veure las obras
gaanyarás sou. ¡Deu ni dó!

V

Si no vols que pel carrer,
t' atropelli algún tranvía,
tens de fer lo que 't diré.
Per més que 'l ferho subleva,
no surtis de nit ni dia,
ni 't moguis de casa teva.

VI

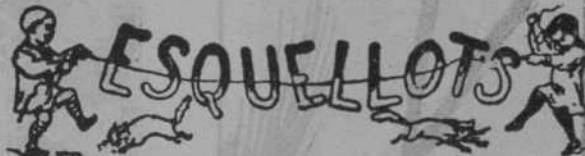
Beu vi bó, quan tinguis sed;
menja talls, quan tinguis gana;

dorm ben tou, quan tinguis son;
quan fa fret, vesteix de llana;
y fes festa lo més poch...
¡set días, cada senmana!

**

Aquí tens ab pocas ratllas
de consells, mitja dotzena.
En resúm: si 't dona pena
res, te ho tiras á l' esquena
y no arronsis las espatillas.

LLUÍS SALVADOR.

¿Creurían que va interessantme de debó la situa-
ció política de Barcelona?

Nombran arcalde al Doctor Robert, y la primera
felicitación que reb, es, segons noticias, la del hereu
Pantorrilles y 'l seu germá.

Comentari de un sereno:

—D. Manuel fa com nosaltres, que al presentar
la felicitació, busqué m sempre l' aguinaldo.

..

La recepció de 'n Pantorrilles, á la seva arribada
de Madrid, sigué un espectacle morrocotut. Tots
els que fins ara s' han sostingut y han marxat ab
las pantorrillas de D. Manuel, van donarse cita
á l' estació. ¡Y quín deliri al veure'l baixar del tren!

—Qu' es aixó!—va preguntar tot extranyat, un
foraster.

—Que vol que siga—li respongué un tranquil que
ho observa tot sense ficarse may en res.—Aixó es

la revivalla de la mort del caciquisme pantorrillench.

—Donchs ¿quina?

—La que 'ls va per dintre.

Desde l'estació va organitzar-se la comitiva y cap al Círcul conservador faltan pantorrillistas.

Al veure'ls passar, deya un ciutadà pacífich:

—Ma noy ¡quánta gent!... Sembla una professó.

Y un que 's trobava al seu costat, li respongué al sentirlo:

—No es pas la millor la professó que 's veu.

En efecte.

La professó que 'n diríam interna, sortia poch moments després, de la boca del Hereu Pantorrilles en forma de discurs. Ell prou havia procurat ensu-

DIUMENJE DE RAMS

Acudint al punt.

Uns quants ressagats.

(Insts. RUS, col·laborador artístich de LA ESQUELLA.)

W.P.A.D.

crar la bilis; pero aixó no es possible: per sacas de sucre que s' hi gastin, la bilis amargueja sempre.

Tal va ser lo discurs del famós cacich: un raudal de amargura dulcificat ab una serie de rialletas, pero de rialletas de conill: la expressió forçada de una confiança que s' ha perdut per complert; la negació mes flagrant de la seva sinceritat.

—PALMAS Y LLOSER

Tornant de benehirla.

—¿Quina es la més bonica?

(Insts. RUS, colaborador artístich de LA ESQUELLA.)

Si 'l Pontífice de la Plassa real hagués pogut manifestar lo que pensava, hauria dit:

—Senyors: aixó s' ha acabat. ¿Heu vist may un estel voleyant en l' ayre ab gallardia? Tots ho sabeu: l' estel se sosté sols mentres el fil l' aguanta. Talleuli 'l fil y 'l veureu caure á cap-girells. Donchs jo soch aquest estel: m' han tallat el fil. Me l' ha tallat l' espasa del general cristiá.

No 'ls va parlar aixís; pero de segur que aixís pensava quan els deya:—«Nosaltres no n' hem si-

gut may de cacichs. ¿Cóm es possible que puga haverhi caciquisme en una ciutat de 500 mil ànimas?

Desventurat Pantorrilles!... Ni á l' hora de la mort va tenir lo valor suficient pera fer una *confessió* sincera, sols perque 'ls qu' encare 'l rodejan no poguessen dir:—¡Qué mal deu sentirse, quan fins se confessa! Sols perque no poguessen dir aixó, y abandonar-lo á tota pressa, cumplint la terrible sentència del poeta:

«Dios mío, que solos, se quedan los muertos!»

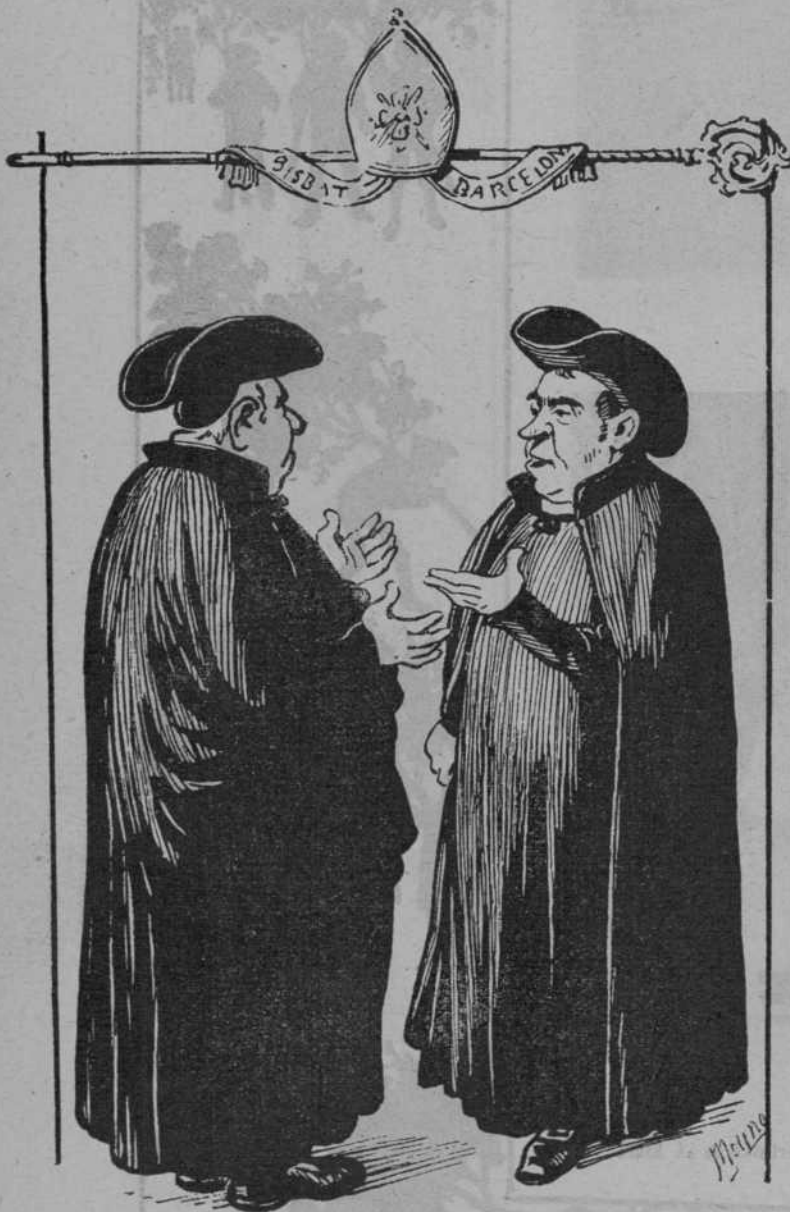
Una observació del Doctor Robert, sobre sanitat:

—«Tenim á Barcelona una mena d' enfermetats típiques, ja que sols se desenvolupen aquí.»

Bueno, Doctor, si las tenim déixilas estar. Y guardis molt bé de combátrelas, ó si no li dirán que ha renegat del regionalisme.

¿No es una verdadera gloria per Barcelona, que 'ns diferenciem de las demás regións d' Espanya, no sols per la forma dels cráneos, sino també per la forma de certas enfermetats infecciosas?

COSAS D' ELLS

—Vaja, ja tenim nou arcalde y nou governador...
—Ara no més falta que 'ns donguin nou bisbe.

Del mateix Doctor Robert, en lo séu discurs, al pendre possessió de l' Arcaldia:

«Senyors: en lloch del mon se merja tan malament com á Barcelona.»

Comentari de un regidor:

—¡Vaya una exageració!... Si aquí no 's menjés bé, no hi hauria tants aficionats á campársela per la Casa gran.

Consti que *El Nacional* de Madrid al esparverarse per la conferència que 'l Doctor Robert, va donar al *Ateneo*, ha fet una solemne planxa. Ho dihem nosaltres que no som gens sospitosos de sustentar certas tendencias. Las lleugeresas del *Nacional* revelan que no sols son els caps lo que hi ha qu' estudiar en aquest país, sino també las carabassas, y casi mes aquestas que aquells.

¡Mirin que n' hi ha que son molt buydas!...

Llegeixo:

«Segons se deya ahir, l' actuari D. Marcelo Planas y Casals ha enviat á Madrid la renuncia del séu càrrech.»

Si la noticia 's confirma, diré:

—¡Vels'hi aquí un home que després de tan temps de ser cego, ha comensat á véurehi clar!

Lo Sr. Ferrer y Codina, en carta dirigida al conegut empresari D. Ignasi Elías, declara que cedint á la petició de dit senyor y del Sr. Dalmases Gil perdona al Sr. Ximeno Planas, que per haverse ocupat dels séus plagis, estava cumplint una condemna de desterro á Sant Celoni.

Molt li ha costat al Sr. Ferrer y Codina 'l pendre una resolució, que desde 'l día en que va fallarse la famosa causa de *La Suripanta*, estava perfectament indicada.

Pero, diguéu ab lo refrán:—«Mes val tart que may.»

Y consti que ho dihem menos pel Sr. Ximeno, que per l' etern plagiari mateix. Prop de dos anys ha estat aquest tirantse terra als ulls. Per forsa havia de cansarse.

L' altre día 's va rompre 'l fil conductor del tranvia del inglés. Recargolantse treya xispas, com si renegués, y haurían vist com la gent baixava del carruatje, esparverada, y com els transeunts fugian de las immediacions del lloch ahont s' havia operat la ruptura.

Inútil dir que si per casualitat hagués arreplegat á algú al dessota ja hauria begut oli.

Per ara, en lo tranvia del inglés s' están efectuant els ensaigs de la tragedia, que al millor día 's representará sense anunci previ.

—Aquí ahont me veu—deya un subjecte, á un capellá—jo soch un dels homes de Barcelona que 'ls diumenjes y días festius, passa mes temps ajonollat.

—A quina iglesia?

—A cap. No 'm queda temps de anarhi á cap iglesia. Tinch massa feyna.

—A que 's dedica?

—Soch limpia-botas de ca'n Bernabé.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Si la muller t' ha faltat,
no 't fatiguis joh marit!
buscant al home atrevit
que la cayguda ha causat.
¿Vols véurel?... Tas iras templa
y 'l pescas ab poch treball:
pósat davant del mirall
y guáytal: ara 't contempla.

¡ATENCIÓN!

Acaba de sortir
LO LLIBRE
DE LAS
CENT
VERITATS

PER

C. GUMÁ

Un elegant tomet, bellament ilustrat

DOS rals per tot arreu

Acaba de publicarse

LA VIDA EN SOCIEDAD

POR **M. OSSORIO Y BERNARD**

Un tomo 8.º Ptas. 3.

COLECCIÓN DIAMANTE (Edición López).

Van publicados 64 tomos

HA SALIDO

BUSCAR TRES PIÉS AL GATO

INTERESANTÍSIMA NOVELA DE

ALFONSO KARR

Un tomo de unas 200 páginas Ptas. 0'50.

NOVEDAD

¿HISPANIA FUIT?

REFLEXIONES DOLOROSAS Y PROVECHOSAS

Un tomo 8.º Ptas. 2'50.

EL GENIO Y EL ARTE

POR **SEBASTIAN J. CARNER**

PRÓLOGO DE F. Miquel y Badia

Precio: Ptas. 1'50.

LA BOGERÍA

Novela de costums del nostre temps,
del notable escritor **Narcís Oller**.

Un tomo 8.º Ptas. 3.

DOTZENA DE FRARE

OBRA PÓSTUMA DE

FREDERICH SOLER (Serafi Pitarra)

Un tomo 8.º ilustrat per **M. Moliné**.

Preu: 2 pessetas.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

—¿Las deu?... Ja no pot tardar.